

Nehala sem moliti ter sem mislila: prišla sem ateju reč, da bi me kam oddali — samo, res, neumno mi je to v glavo prišlo. Ateju se bode, se ve da, dozdelo, da sem poslušala njihov razgovor z Adelajido Petrovno ter prišla prosit jih, naj me dajo v institut. To je treba drugače narediti. Kakor mi je le-to na misel prišlo, ustrašila sem se, da bi se ate ne razbudili in da bi ne videli, da molim. Oni bi mislili, kakor je res. Ko mi je to na misel prišlo, pogledala sem spet ateja, naglo sem vstala ter bežala v spalnico. Adelajida Petrovna je spala, ničesa ni slišala, ne da sem šla k ateju, ne kako sem se vrnila.

Lagati ni lepo. Vem, vem, Rezika, ti si me včasih goljufala, a jaz sem ateju vselej resnico govorila. Ali ni res? Na, Rezika, doživeil sve greha, treba bode lagati. Drugače res ne vem, kaj in kako storiti. Rezika, kaj deš, drugače ni mogoče?

8.

Skoraj vso noč nisem spala. Še le na zori sem zadremala. Adelajida Petrovna je pozno vstala, ko so ate uže šli v pisarnico, in bila je še vedno tako srdita. Ira jej je prinesla samovar ter ga je postavila na mizo v sobani, jaz sem pa šla v spalnico povedat, da samovar kipí. Ona je srdito zamrmrala:

Treba mi je vašega samovarja!

Jaz sem jej odgovorila:

Ate so tako veleli, ko so šli v pisarnico.

Adelajida Petrovna pa je spet srdito zagodrnjala:

Poberite se, pravim, vi in vaš ate. Vi in vaš ate oči mi izključeta. Ate, atec, da atiček! tele, slišite, telec, teliček je vaš atec!

Jaz sem jej na to pohlevno rekla:

Kaj se tako jezite na ateja? Oni vam niso nič žalega storili, oni vas tako ljubijo!... Adelajida Petrovna, prositi sem vas hotela...

Jezik mi je otrpnil, nič več nisem mogla reči, tako sem se je bala. Nikoli še nisem toliko govorila z Adelajido Petrovno, ona se je sama temu čudila, pogledala me je ter rekla:

Nu, kaj si hotela prositi?

Na! zdaj sem začela lagati!

Velika sem uže, dém, učiti se je treba, pa nič ne delam, nič ne znam. Ate ne utegnejo učiti me, sama pa ne morem.

Adelajida Petrovna je postala bolj prijazna, zdelo se mi je celó, kakor da bi se na smeh držala. Rekla je:

Ti vendar nisi tako neumna, kakor se zdiš... nu?

Hotela sem vas prositi, pregovorite vi ateja, da bi me kam dali, naj bode kamor hoče.

Adelajida Petrovna je postala uže prav ljubeznjiva in nežna ter me je pogladila po čelu in licu rekoč:

Ti nisi neumna ne, ti veš, kaj ti je treba!

Kamor si bodi, da bi me dali, Adelajida Petrovna, ah, vi ne veste, ne veste ne, kako bi se jaz rada učila! Poprosite ateja, naj me kam dajo!

Nu, se ve da, Adelajida Petrovna je ateja poprosila in... tako sem jaz tukaj... tukaj je tako dolgočasno in mrzlo in zoperno — nikdo me lepo ne pogleda! Vsi so mi tuji! Ko sem se sém odpravljala ter se z atejem poslovila, sem se smejala. Naveščajte (obiskavajte) me, ate! sem rekla. Oni so obljubili. Ali kmalu bode četrta nedelja, pa jih še vedno ni! Dolg čas mi je, vsi so mi tuji, le Rezika me ni zapustila in medve z njo se večkrat pogovarjave o ateju. Kedaj nazadnje, kedaj bodo prišli? Pridite, pridite, ate, mili, dragi ate! Vaša hčerka, hčerka vaša vas kliče!... zakaj vas ni?... Hčerka vaša, revica, je sama, dolg čas jej je, vsi so jej tuji!.....

Naši dopisi.

Z Dunaja 28. marca. — Postava o skupni (glavni) svoti zemljiškega davka za prihodnjih 15 let s 37 in pol milijona gold. obravnavala se je ves pretekli teden v splošni debati in konec te obravnave bil je sijajna zmaga desnice in vlade, ker sklenilo se je z 230 glasovi zoper 94 sprejeti nasvete davkovskega odseka za podlago specijalne debate. Z desnico glasovali so tudi nemški Pemci, Moravani in Šlezijani, — izmed desnice pa je nasproti glasovalo le malo Štajarcev in družih Nemcev. Po tem izidu se sme pričakovati, da bo vladni predlog z malimi popravki s precejšnjo večino gotovo sprejet, — posebno pa da se zavrže Šaupov predlog, kateri ne namerava nič manj kot to, da se izreče v zbornici: „delo centralne komisije je skazeno“ — in zbornica naj brez podlag, brez preiskav, brez poznanja dežel tarife nekaterih dežel zniža — na škodo vsem drugim. Zbornica pa tega ne more in ne sme storiti, dokler postava velja, po kateri se je to delo odstopilo za to izvoljeni in v tem podučeni centralni komisiji. To bi bilo silno prekoračenje področja zborovega — podobno takemu, kakor če bi državni zbor hotel popravljati katerokoli rzsodbo državne sodnice, na pr. gledé najdeniških stroškov v pravdi med Trstom in Kranjskim. Kam pa bi prišel državni zbor, ako bi svoje lastne postave tako malo spoštoval, kakor zahteva Šaup in njegovi sodrugi! — Nadejamo se, da ta teden bode dvoje v naših razmerah razjasnil — in to v našo zadovoljnost: *facta loquantur!* — Včerajšnji „Narod“ ima nek dopis z Dunaja, ki nas je vse osupnil, ker je po vsem napačen in neresničen. Neresničen je gledé dejanskega postopanja slovenskih poslancev, prav tako napačen pa tudi gledé sodbe o predsedniku desnega kluba, kajti slovenski poslanci niso še nobenega koraka storili brez njegove vednosti, ker vsi dobro vedó, da mala pa odločna beseda njegova več velja in več odločuje — kot vedno drugačno nadlegovanje. Po pravici se sme zahtevati, da naš edini dnevnik ne prinaša tacihs trte zvitih novic, kakor jo je prinesel dopis „Narodov“ z Dunaja.

Z Dunaja 29. marca ob 3¼ popoldne. — Danes je gospôska zbornica sprejela budgeta provizorij za prihodnja 2 meseca. V zbornici poslancev se obravnava Šaupov nasvet manjšine in 2. članek večine o glavni svoti zemljiškega davka; debata je sklenjena, zdaj pa govori glavni govornik dr. Trojan zoper Šaupá, potem bo prej ko ne sklep seje. Jutri govori glavni govornik za Šaupá dr. Granič, oba poročevalca in potem bode glasovanje. Payer je predlagal, razširiti znižanje tarif na Koroško, Primorsko in Gorico. Pričakovati je, da se vse to nepostavno amandiranje zavrže.

V Gorici 27. marcija. — Veličasten pogreb kanonirja prostaka smo videli pretekli četrtek. Peljali so ga s 6 konji; spremljali so ga ne le kanonirji, temuč tudi drugi vojaki, vsake vrste častniki in dr. Najginljivše pa je bilo to, da so šli prvi za vozom rajncega starši in sestra v ogerski noši, ki so britko jokali. Bil je 21. t. m. ubozega vojaka oficirjev konj tako hudo v glavo cebnil, da je koj dušo izdihnil. Za 3 mesece bi bil nesrečni — edini — sin premožnega ogerskega kmeta doslužil! — „Prof. dr. Anton Fúster“ je naslov „izvirnega dopisa“ z Dunaja v št. 13. „Soče“ od 24. dne t. m. Da je mene, učenca in sedanjega naslednika Fústerjevega, oni nadpis mikal, razume se samo po sebi. O smrti nekdanjega glasovitega „feldpatra“ akademične légije leta 1848. na Dunaji (čegar „spomine“ iz tiste dobe hranim) sem mnogo časnikov premetaval, da bi našel, česar sem iskal. Vsega nisem

našel, česar sem želel; tudi „Vaterland“ me je pustil na cedilu. Tolažilo me je po eni strani to, da je Fuster žalostnice Jeremijeve v Ameriki več ko stokrat prebral in še le tam — v pregnanstvu — jih razumel, kakor je pravil; ali po drugi strani moram iz mnogih okoliščin posneti, da jih ni razumel. Kar „Sočin“ dopisnik pripoveduje, bral sem uže poprej v „Neue freie Presse“-i. Čudno se mi zdi v vvodu dopisa to, da pravi dopisnik: „Včera... smo pokopali znanega rojaka“.... Jez... sem F-rja osebno poznal,.... enako srečo so tudi imeli nekateri mojih rojakov.“ Nesrečnega moža poznati — je li to sreča? Razen dveh so vsi slovenski listi le ob kratkem omenili F-rjevo smrt, in demonstrativni njegov pogreb (14. dne t. m.); in res imamo Slovenci dokaj vzrokov, zagrniti vso to stvar s plajščem ljubezni in pozabljenja in ne smemo po nikakem postavljanju se na stališče židovskih časnikov, katerim je bil F., kakor neke baže državnim poslancem in vseučiliščnikom, le „corpus vile“ za politiško demonstracijo. Kar so z mrličem uganjali pred cerkvijo sv. Karola in na centralnem pokopališču, bilo je le nadaljevanje demonstracije proti Lienbacherju. Povdarjem pa to za tisto mladino, kateri zgodovina ni še „magistra vitae“. Nadejam se, da „Sočin“ dopisnik h koncu svojega sestavka popravi nevšečni vtis, ki ga je prvi njega odlomek zapustil pri vseh, ki razmere bolje poznajo. Jez naj popravim za danes le nekaj životopisnih napak, ki so se v mnoge časnike in tudi v „Sočo“ vrinile. Ni res, da je bil F. doktor theologiae, ampak le doktor philosophiae. Tudi ni bil na Dunaji vseučilišni profesor bogoslovja, ampak profesor veroznanstva in odgojiteljstva na filozofični fakulteti (kakor popred v Gorici) in vseučilišni pridigar. Po Goriškem in Primorskem živi gotovo še večina nekdanjih F-rjevih učencev (iz 7letnih tečajev), ki so se bržkone zavzeli, ko so brali, da je bil F. doktor „theologiae“. Še mnogo mikavnih reči bi jez lahko pripovedoval o nesrečnem dr. F-rji, ali iz zgorej omenjenega vzroka nočem. — Dne 18. t. m. je imelo naše mestno starešinstvo sejo, v kateri je bila med drugim izvoljena deputacija (župan dr. Deperis, podžupana dr. Maurovič in Covacic in starešine vitez Bosizio in vitez dr. Doliak), ki je šla poklonit se eksc. gospodu grofu Fr. Coronini-u v Št. Peter, izreč mu zaupanje in prosit ga, da bi spet prevzel kandidacijo za državno poslanstvo. Gospod grof je kandidacijo sprejel. — Vsi slovenski trgi (Ajdovščina, Sežana, Komen, Kanal, Bovec in Tomin) so imenovali grofa Coronini-a častnega tržana. Sežana, Komen, Bovec in Tomin so podelili častno tržanstvo tudi ces. namestniku baronu De Pretis-u. *) O tem ima zadnja „Soča“ obširno razpravo. — Vzajemno-pomočno društvo goriških obrtnikov je imelo konec l. 1880. čez 9000 gold. premoženja. — Nocoj bo v čitalnici za čital. podružnico govor „o narodnem gibanju goriških Slovencev.“

Iz Trsta 29. marca. — Občni zbor političnega društva „Edinost“, kateri je bil za nedeljo 3. dne aprila v Komnu naznanjen, je zaradi nekaterih zadržkov odložen ter se bode prihodnje zborovanje do časa v časnikih naznanilo.

Za predsedništvo:
J. Dolinar, tajnik.

*) Slovenski državni poslanci delajo na Dunaji na to, da bi baron de Pretis brž ko mogoče bil prestavljen kam drugam, občine pa ga slavijo s častnimi diplomami, in domači časnik „Edinost“ še vrhu tega zagovarja take atentate, no: „jetzt dauert die Welt nimmer lang“ — bi rekel Nestroy.

Vred.

Iz Vipave 27. marca. (*Vabilo.*) Podpisani vabim vse p. t. ude kmetijske podružnice vipavske, in sploh vse p. t. gospode župane in večje vipavske posestnike, naj izvolijo 13. dne aprila popoldne v Vipavo — čitalniško dvorano v Tabru — se potruditi, kjer bode javni razgovor o odposlatvi posebne deputacije vipavskih vinorejcev do visoke c. kr. deželne vlade z namenom razjasnitve prežalostnega materijalnega stanja vipavskih vinorejcev, prouzročenega po hudi zimi leta 1880. do 1881.

R. Dolenc,

predstojnik kmetijske podružnice vipavske.

Iz Selške doline 27. marca. J. L. (*Zabi fantje; spomlad; bolehanje.*) Slovenski fantje sploh, osobito pa naši gorenjski korenjaki, slovijo uže od nekdanj kot cvet zallega možkega spôla. Kaj enacega se pa vendar ne prigodi kmalu kakemu kraju, kakor se je prigodilo letos gorjanski Soriški županiji gori na konci naše doline. Ona ne šteje celó 2000 duš, in vendar je dala pri zadnji vojaški nabirki 17 fantov c. k. armadi; — kar pa je še prav posebno, je to, do malega vse k dragonarjem. Kaj tacega zdi se nam vredno, da se kot izvauredna posebnost vpiše v zgodovino „Novic“. — Spomlad se pri nas prav lepa kaže, in če nam prizanese mraz (vsaj naravska znamenja kažejo na to), smemo se nadejati ugodne letine. Privošimo pa posebno onim iz srca, da bi se skazali kot slabi preroki, ki svoje klaje še na prodaj postaviti niso hoteli o mislih in željah, da jo bodo po živinski ceni (izraz našega kraja) na spomlad prodajali. — Zdravstveni stan je po naši dolini dosti slab. Zdravnika nimamo; varujejo se pa ljudje tudi sami premalo, in marsikakega je uže malomarnost spravila prezgodaj pod travo. Druzih — vsaj prijetnih — posebnosti nimamo.

Iz Ljubljane. — Presvitli cesar je stradajočim na Notranjskem in Dolenjskem, posebno onim ilirsko-bistriškega okraja in pa prebivalcem v Št. Rupertu in Kresnicah 1500 gold. iz lastne blagajnice darovati blagovolil.

— (*Deželni odbor*) je v seji 26. dne t. m. dovolil 100 gold. podpore pogorelcem iz Matenje vasi v Slavinski občini v ta namen, da se njim za ta denar preskrbi žita za posetev. — Deželno vlado je deželni odbor naprosil, da naznani Nj. Veličanstvu zahvalo za deželnemu arhivu podarjene slike o svečanostih ob priliki sreberne poroke Njih Veličanstev; te slike bodo občinstvu na ogled postavljene v realkini dvorani proti vstopni 10 krajc. v podpro Notranjcem. — Zarad naprave dolenjske železnice se bode deželni zbor obrnil na obe zbornici državnega zbora in na visoko ministerstvo.

— (*V zadnjem mestnem zboru*) so se razpravljale reklamacije za prihodnje volitve novih odbornikov, pri katerih bode v 3. razredu 25 aprila voljenih 5, v 2. razredu 26. aprila 4, v 1. razredu 27. aprila pa 2. Oddane so bile v tej seji 4 štipendije za rokodelske učence in predlog, da mesto zida novo kosarno, ker vojaško poveljstvo je zavrglo kolisej, katerega mu je nemško-krainerska stranka vsiliti hotela, bil je v tej seji toliko sprejet, da magistrat razpiše poziv, po katerem naj oglasi, kdor hoče, kje in za koliko prodati zemljišče za zidanje kosarne. Naposled je odbornik Regali utemeljeval svoj predlog o premembi volilnega reda v mestni zbor, po kateri naj vsak volilno pravico ima, kdor plačuje 3 gld. 15 kr. direktnega davka; predlog se je izročil v prevdarek pravnemu odseku.

— (*Pri številjenji prebivalcev v Ljubljani*) je meštni magistrat brez vojakov naštel 23.971 ljudi, — v to število pa ni všteti 647 tujcev iz neavstrijskih dežel. Z všteti tujci znaša tedaj skupno število Ljubljančanov

24.618 ljudi. Med gori navedenimi prebivalci se je za Slovence vpisalo 18.313 oseb, za Nemce 5422, za Lahe 138, za Čehe 87, za Poljake 6, za Srbo-Hrvate 4, za Rumunca 1, za Magjara in Rusina pa nihče. — Vkljub temu, da so v nekaterih hišah na vso moč iz Slovencev narejali Nemce in je za marsikatero kuharico, katera edino „küß d' Hand“ zna, njen gospod vpisal nemški občevalni jezik, je vendar velikansko število Slovencev v Ljubljani, Nemcev pa le prav za prav nemčurjev ubogo majhna množica. Naj z ozirom na to številjenje kazinarji in njihovi privrženci gredo spat z neslanim svojim trdenjem, da je Ljubljana nemško mesto!!

— (O Presničevi nesvestobi), ki je ljubljansko hranilnico za 25.000 gold. ali morebiti še več okradel in zdaj na Žabjeku goljufivost borsne igre premišljuje, bo predsedstvo in vodstvo hranilnice na to delalo, da se po sodnijski preiskavi na jasno spravi, kako se je vršila ta mnogo let trajajoča prevara, kdo je sokriv te prevare in kako bi se hranilnici prizadeta škoda povrnila. Na premembo pravil (štatutov), katera je od konca do kraja nujno potrebna, pa bodo gospodje, ki imajo hranilnično krmilo v rokah, v smislu „beati vim presidentes“ tako malo mislili, kakor je dozdej toliko let c. k. vlada zanemarila nadzorovati izpolnovanje še teh slabih pravil. Še enkrat pa ponavljamo svojo zadnjo opomnjo, da Presničeva goljufija, če tudi velika, ni v nikakoršno nevarnost spravila denarja, katerega ima kdo hranjenega v hranilnici, ker njeno lastno premoženje presega čez milijon goldinarjev.

Glavna nepravilnost ljubljanske hranilnice je ta, da se je odstranila od prvotnega svojega namena in iz skromne dobrodelne naprave presukala v veliki denarstveni zavod, ki z denarjem srečno baranta.

Po prvem svojem namenu, ko se je ustanovila leta 1821., imela je sprejemati le od malopremožnih ljudi prihranjeni denar in ga varno s poštenimi obrestmi hraniti; zato tudi si je izbrala čebelico za svoje znamenje in si za načelo svoje napisala: „delaj, nabiraj, pomnožuj!“ Ko sta davno že umrla gospoda Anton Galè in župan Hradecki s še nekimi družimi meščani osnovala leta 1821. hranilnico, imela je svojo pisarnico, blagajnico in vse drugo v Galetovi hiši tikoma magistrata pri tleh, kjer ima dandanes gosp. Maček svojo trgovino. Sprejemala je, kakor smo uže gori rekli, s prva v svojo shrambo za primerne obresti le majhne zneske, in po § 5. še zdaj veljavnega opravnega reda se ima vsak znesek, ki v eni vlogi ali knjižici 5000 gold. presega, lastniku odpovedati in izplačati, viših zneskov pa ne jemati.

Poglejmo pa zdaj, kako se ta propis opravnega hranilničnega reda izpolnuje, in ker ni misliti, da hranilnica sama pot povrata nastopi, je dolžnost domačemu časništvu, da ono glas povzdigne in na nujno potrebo prestroja opozoruje. — Iz računskega sklepa za leto 1880 je razvidno, da je izmed 76 vlog 28 taci po od 8000. do 10.000 gld. — 33 taci po 10.000 do 15.000 gold., — 4 po 15.000 do 20.000 gld., — 3 po 20.000 do 25.000 gld., — 4 po 25.000 do 30.000 gld., — 4 pa po 30.000 do 46.000 gld., — tedaj je v le 76 knjižicah v hranilnici nakupičenih 1 milijon in 8000 gold.!!!

Je li to pravilno (statutenmässig) in zakaj ne? Ni li vlada o tem nič vedela? (Konec prih.)

— Za gotovo slišimo, da očetje frančiškani v Kamniku ostanejo učitelji ondašnje ljudske šole.

— Pod generalom Marmontom, ki je v škofiji stanoval, ko je Ljubljana s kranjsko deželo vred bila francoska, škofijskemu poslopju dozidane hleve, ki se res niso prilegali sicer lepi palači in stolno cerkev zakrivali,

so v pondeljek pričeli podirati po dogovoru gosp. knezoškofa z mestnim magistratom.

— (Vabilo k društveni „besedi“ ljubljanske čitalnice) v nedeljo dne 3. aprila. Program: 1. F. S. Vilhar — „Moja ladija“, moški zbor (nov od skladatelja posvečen zboru čitalničnemu). 2. a) S. Thalberg — „Nocturne“, Des-dur op. 21 Nr. 2. b) F. Chopin — „Grande valse brillante“ op. 18., igra na glasoviru gospica Marija Kobilca. 3. Rode — „Notturme“, za gosli in harmonium, na gosli igra gosp. Klein, na harmoniju gosp. Maier. 4. Winter — „Jadransko morje“, veliki moški zbor s spremljevanjem glasovira, na glasoviru spremlja gosp. Maier. 5. Beriot-Osborne — Fantazija po motivih opere „Viljem Tell“, za gosli in glasovir. Na goslih igra g. Klein, na glasoviru g. Maier. — 6. „Blaznica v prvem nadstropji“. Vesela igra v enem dejanji, česki spisal Fr. Šamberk, poslovenil Josip Starč. — Začetek ob pola 8. uri zvečer. K tej besedi uljudno vabi p. t. društvenike odbor čitalničin.

— (Poberki iz časnikov.) Ljubljanski butelj je v glasovito „Wien. allg. Zeit.“ toliko grdih laži nakupičil in med temi tudi gosp. deželnemu predsedniku o prihodnjih mestnih volitvah take besede potaknil, da je uradna „Laib. Zeitg.“ v 10. listu za potrebno spoznala vse te čenče kot „gole“ iznajdbe proglati. In to res po vsej pravici, kajti noben rodoljub ni ne besedice o tem slišal, kar „Wiener allg. Zeit.“ čenča, češ, da je deželni predsednik narodnim voditeljem objavil, da jim pri teh volitvah nikakor ne more na roke iti in sicer zato ne, ker vlada v sedanjo liberalno večino in njenega župana popolno zaupanje stavi.“ Vse od konca do kraja je laž. Narodnjaki niso g. deželnega predsednika nikoli pomoči prosili, ker so zadovoljni uže s tem, da vlada pri volitvah ne komandira in ne hujska uradnikov proti narodu in njenim zastopnikom.

Opomin! Zadnji čas je, da tisti, ki so ruski lan naročili, nemudoma po-nj pridejo.

Iz pisarnice družbe kmetijske.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Če na kant pritirana ustavoverska stranka nima otrobov vezati od razdora autonomistične večine, čenča o ministerskih krizah. Minister Dunajevski je neko tako govorico te dni izvrstno dobro stigmatiziral s tem, da je rekel: ministerstvo sedanje bode dalje obstalo, kakor bo ustavovercem ljubo.

— Klub desnega središča je gg. Obrezi, Tonkliju in Viteziču nálog dal, da načrtajo postavo za borso (denarne špekulante). Kakor je v zadnjem listu „Novic“ omenjeno bilo, je gosp. Obreza uže izročil ta načrt zbornici poslancev, po katerem, če postava obvelja, bode državni blagajnici okoli 12 milijonov samo iz dunajske borze došlo, poleg tega pa še od tržaške 3 milijone in praške 5 milijonov gold., tedaj skupaj 20 milijonov in to od taci ljudi, ki dosedaj od borznega dobička niso nobenega davka plačevali.

Telegram „Novicam“.

Dunaj 30. marca.

Ravnokar zvem za gotovo, da je na mesto dr. Zienderlerja za deželnega šolskega nadzornika imenovan direktor ljubljanske gimnazije gosp. Jak. Smolej. — Državni zbor razpravlja zemljiški davek.

30. marca ob 3. uri.

Ravno so bili Schauptovi in Payerjevi nasveti s 196 proti 112 glasovi zavrženi. „Fensterheld“ (Vesteneck) bo neki med Nemce premeščen.